

Ammatillinen opinto-ohjaajakoulutus
JAMK/ammatillinen opettajakorkeakoulu
Juha Janhunen

KOHTI OMAA OHJAAMOJA OULUN AIKUISKOULUTUSKESKUKSESSÄ

Johdanto

Tämä artikkeli on tehty osana Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun opinto-ohjaajakoulutuksen kehittämistyötä. Kehittämistyön tavoitteena oli antaa suuntaviivoja omaan ohjaamotoimintaan Oulun Aikuiskoulutuskeskuksessa.

Ammatillisessa aikuiskoulutuksessa on edessä useita haasteita. Rahoitusmallit ovat muuttumassa enemmän suorituspohjaiseen rahoitukseen, järjestäjäverkkoa ja järjestämislupia ollaan jakamassa uudelleen ja oppilaitokseen kirjoille tulee entistä haastavampaa opiskelijaainesta. Nuorten aikuisten osaamisohjelman (NAO), kantaväestön ja maahanmuuttajien avoimen ammattiopiston sekä jatkossa myös ns. ENO eli entisten nuorten osaamisohjelman myötä on aikuisoppilaitoksiin tullut opiskelijoita, jotka tarvitsevat aikaisempaa enemmän ohjausta ja tukea. Oman haasteensa luo myös maahanmuuttajien suurempi osuus opiskeluryhmissä.

Aikaisemmat kehityshankkeet Oulun Aikuiskoulutuskeskuksessa

Kehittämistyössä oli käytettävissä kahden aikaisemman opinto-ohjaajan opinnot suorittaneen työntekijän kehittämishankkeet. Toinen kehittämistyö oli tehty Jyväskylän Yliopiston Erkkeri-hankkeeseen ja käsitteli yhden koulutustiimin ohjauksen kehittämistä. Toinen kehittämistöistä oli tehty Hämeen ammattikorkeakoulun ammatilliseen opinto-ohjaajakoulutukseen ja siinä käsiteltiin ohjauksen kehittämistä koko oppilaitoksen tasolta.

Molemmissa kehittämistöissä oli otettu hyvin esille erityisesti ohjaustoiminnan sijoittumisen myös opintojen päättövaiheeseen ja opintojen jälkeiseen aikaan sekä näin ollen opiskelijoiden paremman työllistymisen ja jatkosijoittumisen opintojen jälkeen.

Hyvän ohjauksen kriteerit

Opetushallitus on vuonna 2014 julkaissut ohjeistuksen: ”Hyvän ohjauksen kriteerit”. Se on tarkoitettu varsinaisesti perusopetukseen, lukiokoulutukseen, nuorten ammatilliseen koulutukseen sekä näiden siirtymävaiheisiin. Kuitenkin julkaisussa on paljon kohtia, joista aikuisten koulutuksessa voidaan ottaa oppia ja mallia.

Koulutuksen järjestämisessä kaikkien tulisi muistaa, että koulutusasioissa ollaan liikkeellä yhteisellä asialla. Liian usein ajatellaan pelkkää rahaa eli saako meidän oppilaitos tästä nyt selviä euroja. Yhteiskunnallinen vastuu sekä yhteinen vastuu negatiivisten keskeyttämisten ehkäisyssä tulisi kuitenkin ottaa aina huomioon.

Ohjaus ei ole mitään rakettitiedettä eikä myöskään ”hokkuspokkus”-temppeä. Ohjauksesta puhuttaessa käytetään usein termiä TNO. Se tarkoittaa Tietoa, Neuvontaa ja Ohjausta. Ohjattavalle taasen tulee ensisijaisesti tarjota Aikaa, Huomiota ja Kunnioitusta.

Ohjaamomalli

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), joka vastaa esimerkiksi TE-toimistoista ja alueellisista ELY-keskuksista, on vuonna 2014 esitellyt useassa tilaisuudessa ja julkaisussa ohjaamo-mallia.

Ohjaamossa on kyse matalan kynnyksen palvelupisteestä, joka on tarkoitettu erityisesti nuorille. Sen tarkoitus on tarjota ohjausta ja tukea, ohjausta muihin tukeviin palveluihin sekä työnhakijan rinnalla kulkemista. Tavoitteena on koulutukseen ja ammatillisen osaamisen polulle pääsy ja lopullisena tavoitteena ammatillisen koulutuksen hankkiminen.

Ohjaamon periaatetta tulisi tutkia myös oppilaitoksen sisällä ja miettiä, miten sitä voidaan hyödyntää oppilaitoksen omassa toiminnassa. Tavoitteenahan on aina opiskelijan etu ja ohjaamomallin avulla hänelle voidaan saada tukea ja apua.

Kohti omaa ohjaamo

Kehittämistyössä tarkasteltiin nykytilannetta ammatillisessa aikuiskoulutuksessa, aikaisempia kehittämishankkeita Oulun Aikuiskoulutuskeskuksessa, työn alla olevaa oppilaitoksen uutta ohjaussuunnitelmaa sekä Opetushallituksen hyvän ohjauksen kriteereitä.

Käytännön toteutuksessa voidaan ottaa mallia Työ- ja Elinkeinministeriön esittelemästä Ohjaamo-mallista. Paitsi, että ohjaamo on suoraan toteuttamiskelpoinen opiskelijoiden tukemisessa, voidaan oppilaitokselle luoda oma Ohjaamo.

Esimerkiksi alla olevan listan mukaiset asiat tulisi ottaa huomioon Ohjaamo suunniteltaessa:

- Ohjaamossa työskentelevillä henkilöillä tulisi olla yhteiset tilat.
- Ohjaamoon ohjaavia/lähetettäviä tahoja tulee ohjeistaa toiminnasta
- Yhteistyötahojen miettiminen tulee tehdä yhdessä ja miettiä tarvittaessa yhteyshenkilöt eri tahoille
- Yhteistyötahoissa tulee ottaa huomioon työelämä laaja-alaisesti
- Tarvittaessa ohjaamo voisi toimia harjoittelupaikkapörssinä
- Ohjaamo voi järjestää tapahtumia eri teemoilla, esimerkiksi cv:n teko, haastatteluun valmistautuminen ja eri työnantajien rekrymessut
- Ohjaamolla tulisi olla tiivis yhteistyö työvoimahallinnon, Oulun kaupungin, muiden kuntien, valtion viranomaisten ja seutukuntien kanssa
- Yhteistyötä ohjaamon ja muun henkilökunnan, erityisesti koordinaatioryhmän ja opiskelupalvelukeskuksen kanssa, tulee suunnitella pitkäjänteisesti.

Ohjaamo-käsite on otettu käyttöön esimerkiksi Oulun kaupungin Byströmin talon nuorisopalveluissa. Siellä kaupungin nuorisotyön asiakkaille tarjotaan kaikki palvelut saman katon alta. Samaa mallia ollaan suunnitelmien mukaan ottamassa käyttöön myös TE-toimistoissa ja näin ollen myös Oulun Aikuiskoulutuskeskuksessa tulisi olla hereillä ja aloittaa oman Ohjaamon valmistelu.